

3142

Ի. ՍՏԱԼԻՆ

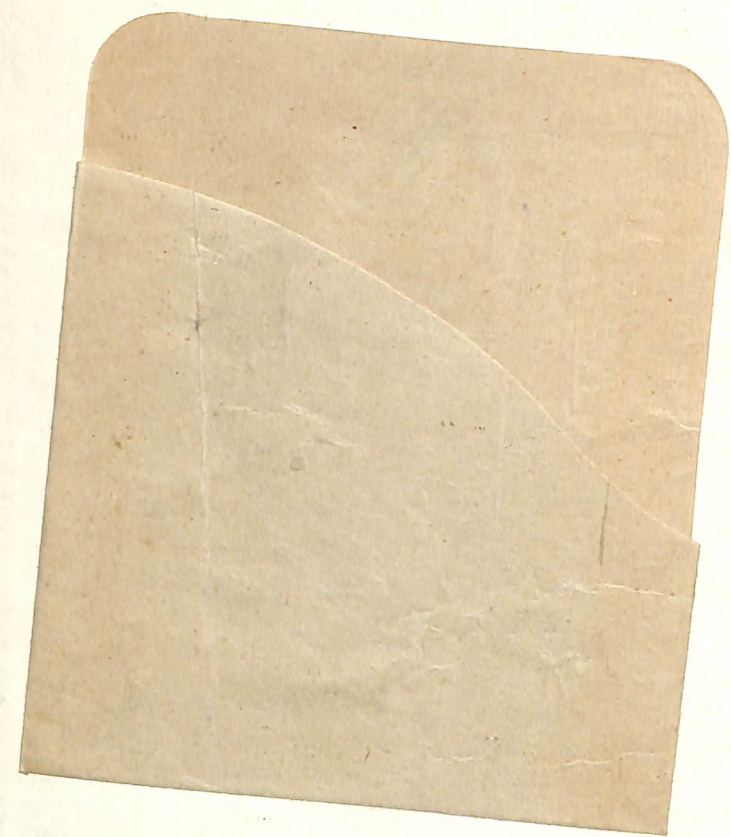
ԼԵՆԻՆԸ ՅԵՎ ՄԻՋԱԿԻ
ՀԵՏ ԴԱՇԻՆՔ
ՈՒՆԵՆԱԼՈՒ ՀԱՐՑԸ

3K33

1-35

ՊԵՏԶՐՈՏ — ՔԱԼԱՔԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ
ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ
ՅԵՐԵՎԱՆ ● 1938

ՊՐՈԼԵՏԱՐՆԵՐ ԲՈԼՈՐ ՑԵՐԿՆԵՐԻ, ՄԻԱՑՆԷՐ

21 JUN 2005

3K33
L-35

20 NOV 2009

Ի. ՍՏԱԼԻՆ

ԼԵՆԻՆԸ ՅԵՎ ՄԻՋԱԿԻ ՀԵՏ
ԴԱՇԻՆՔ ՈՒՆԵՆԱԼՈՒ ՀԱՐՅԸ

Պատասխան ընկ. Ս.-ին

ՊԵՏՀՐԱՏ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿԶՈՒԹՅՈՒՆ
ՅԵՐԵՎԱՆ ● 1938

Պատասխան բնկ. Ս.—ին

ձիշտ չե, թե Լենինի լուղունդը՝ «կարողանալ համաձայնության հասնել միջակ գյուղացիության հետ՝ մոչ մի քուպե չհրաժարվելով կուլակի դեմ պայքարելուց ու ամբապես հենվելով միայն չքավորության վրա», մեր նա տվել ե Պիտիրիմ Սորոկինի մատին գրած իր հայտնի հոդվածում, — իբր թե «չքավորական կոմիտեները ժամանակաշրջանի» լուղունդն ե, «միջակ գյուղացիության աչապես կոչված չեղորացման ժամանակաշրջանի վերջի» լուղունդն ե։ Սա բոլորովին նիշտ չե։ Չքավորական կոմիտեները հիմնվել են 1918 թվականի հունիսին։ 1918 թվականի հոկտեմբերի վերջին մենք արդեն ունեյինք մեր ուժերի գերակշռությունը գյուղում կուլակության դեմ ու միջակի շրջադարձը խորհրդային լեխանության կողմը։ Հենց այդ շրջադարձի բազայի վրա ել ծագեց ԿԿ-ի վճիռը յերկշխանությունը խորհուրդների ու չքավորական կոմիտեների միջև մոնչացնելու մասին, դավառակային ու գյուղական խորհուրդների վերընտրությունների մասին, չքավորական կոմիտեները նորընտիր խորհուրդներում լուծելու մասին ու, հետևաբար, չքավորական կոմիտեները լիկվիդացիայի մասին։ Այս վերջման խորհրդային ձևավորումն ընդունվեց, ինչպես հայտնի յե, 1918 թ. նոյեմբերի 9-ին խորհուրդների VI համագումարում։ Յեւ նկատի ունեմ խորհուրդների VI համագումարի 1918 թ. նոյեմբերի 9-ի վերջումը գյուղական ու դավառակային խորհուրդների մերընտրությունների ու չքավորական

1 Տպագրւիւմ է միջանի կրճատումներով: Ի. Ստ.:

272
39

ЛЕНИН И ВОПРОС О СОЮЗЕ С СЕРЕДНЯКОМ

Армгиз—Издательство полит. литературы,
Ереван, 1938

կոմիտեները խորհուրդներում լուծելու մասին: Իսկ յե՞րբ լույս տեսավ Լենինին՝ «Պիտիրիմ Սորոկինի արժեքավոր խոստովանությունները» հոդվածը, վորտեղ նա միջակի չեղօքացման լողունդի փոխարեն հռչակում է միջակի հետ համաձայնության գալու լողունդը: Այն լույս տեսավ 1918 թվականի նոյեմբերի 21-ին, այսինքն՝ խորհուրդների VI համագումարի այդ վորոշումից գրեթե յերկու շաբաթ հետո: Այդ հոդվածում Լենինն ուղղակի ասում է, վոր միջակի հետ համաձայնության գալու քաղաքականությունը թե՛ լադրվում է միջակի շրջադարձով դեպի մեր կողմը: Ահա Լենինի խոսքերը.

«Գյուղում մեր խնդիրն է՝ վոչնչացնել կալվածատիրոջը, կոտրել շահագործող ու սպեկուլանտ-կուլակի դիմադրությունը. այս բանի համար մենք ամուր հենվել կարող ենք միայն կիսապրոլետարների վրա, «չքավորության» վրա: Բայց միջակ գյուղացին մեզ թնամի չէ: Նա տատանվել է, տատանվում է և տատանվելու յե. տատանվողների վրա ներդրոծելու խնդիրը միատեսակ չէ շահագործողին տապալելու և ակալվ թշնամուն հաղթելու խնդրի հետ: Կարողանալ համաձայնության հասնել միջակ գյուղացու հետ՝ վսչ մի բույն չհրաժարվելով կուլակի դեմ պայքարելուց ու ամբապես հենվելով միայն չքավորության վրա—այս է մոմենտի խնդիրը, վորովհետև հենց այժմ, վերը շարադրած պատճառների հետևանքով միջակ գյուղացիության շրջադարձը դեպի մեր կողմն անխուսափելի յե»¹ (Գ. XXIII, էջ 294):

Իսկ սրանից ի՞նչ է հետևում:

Իսկ սրանից այն է հետևում, վոր Լենինի լողունդը վերաբերում է վո՛չ թե հին ժամանակաշրջանին, վո՛չ թե միջակի չեղօքացման ու չքավորական կոմիտեների ժամանակաշրջանին, այլ նոր ժամանակաշրջանին, միջակի հետ համաձայնության գալու ժամանակաշրջանին: Այսպիսով, նա արտացոլում է վո՛չ թե հին ժամանակաշրջանի վերջը, այլ նոր ժամանակաշրջանի սկիզբը:

Բայց ձեր պնդումը Լենինի լողունդի մասին ճիշտ չէ վո՛չ միայն ձևականորեն, վո՛չ միայն այսպես ասած՝ ժամանակադրական տեսակետից,—այն ճիշտ չէ նաև ըստ եյուլթյան: Հայտնի յե, վոր միջակի հետ համաձայնության գալու՝ Լենինի լողունդը, վորպես նոր լողունդ, համակուսակ-

յական հռչակում ստացավ մեր կուսակցության VIII համագումարում (1919 թվականի մարտ): Հայտնի յե, վոր կուսակցության VIII համագումարը հենց այն համագումարն է, վորը հիմնավորեց միջակի հետ ամուր դաշինք ունենալու մեր քաղաքականության հիմունքները: Հայտնի յե, վոր մեր ծրագիրը, Համկոմկուսի ծրագիրը, ընդունված է նույնպես կուսակցության VIII համագումարում: Հայտնի յե, վոր այդ ծրագրում հատուկ կետեր կան կուսակցության վերաբերմունքի մասին դեպի գյուղի տարբեր խմբավորումները՝ դեպի չքավորությունը, դեպի միջակները, դեպի կուլակությունը: Ի՞նչ է ասված Համկոմկուսի ծրագրի այդ կետերում գյուղի սոցիալական խմբավորումների և դեպի այդ խմբավորումները կուսակցության վերաբերմունքի մասին: Լսեցեք.

«Գյուղում կատարած իր ամբողջ աշխատանքում ՌԿԿ առաջվա պես կեննվում է նրա պրոլետարական և կիսապրոլետարական շերտերի վրա, նրանց կազմակերպում է ամենից առաջ վորպես ինքուրույն ուժ, ստեղծելով գյուղում կուսակցական ըջիջներ, չքավորության կազմակերպություններ, գյուղի պրոլետարների ու կիսապրոլետարների հատուկ տիպի արհեստակցական միություններ և այլն, ումեն կերպ նրանց մոտեցնելով քաղաքային պրոլետարիատին ու դուրս քաշելով նրանց գյուղական բուրժուազիայի և մանր սեփականատիրական շահերի ադդեցությունից:

Կուկալության, գյուղական բուրժուազիայի նկատմամբ ՌԿԿ քաղաքականությունը մի վնռակն պայքար է նրանց շահագործողական ճկրտումների դեմ, խորհրդային քաղաքականության հանդեպ նրանց ցուցաբերած դիմադրության ճնշումն է:

Միջակ գյուղացիության նկատմամբ ՌԿԿ քաղաքականությունն այն է, վոր աստիճանաբար ու պլանշափ կերպով նրան ներդրավ սոցիալիստական շինարարության աշխատանքի մեջ: Կուսակցությունն իրեն խնդրի է դնում՝ նրան բաժանել կուլակներից, նրան բանվոր դասակարգի կողմը դրավել ուշադիր վերաբերմունքով դեպի նրա կարիքները, պայքարելով նրա հետամնացության դեմ գաղափարային ներդրոծության միջոցներով, բնավ յերբեք ճնշման միջոցներով, ձգտելով բոլոր այն դեպքերում, վորտեղ շոչափված են նրա կենսական շահերը, գործնական համաձայնությունների գալ նրա հետ, նրան դիմումներ անելով սոցիալիստական փոխակերպությունների կենսագործման յեղանակներ հռչակելու մեջ»¹ («ՌԿԿ VIII համագումար», սղագիր հաշվետվություն, էջ 396):

¹ Ընդգծումներն ամենուրեք իմն են: Ի. Ստ.:

¹ Ընդգծումներն ամենուրեք իմն են: Ի. Ստ.:

Ապա մի փորձեցե՛ք գտնել թեկուզ ամենափոքր, թեկուզ բառերի տարբերություն ծրագրի այս կետերի և Լենինի լուսնագրի միջև: Դուք այդպիսի տարբերություն չեք գտնի, վորովհետև բնության մեջ գոյություն չունի այն: Դեռ ավելին: Վոչ մի կասկած չի կարող լինել, վոր Լենինի լուսնագրը վո՛չ միայն չի հակասում VIII համագումարի վորոշումներին միջակի մասին, այլ, ընդհակառակը, այդ վորոշումների ամենաճշգրիտ ու ամենահաջող ձևակերպումն է: Իսկ չե՞ վոր սա փաստ է, վոր Համկի ծրագիրն ընդունվել է 1919 թվի մարտին կուսակցության VIII համագումարում, վորը հատուկ կերպով քննարկել է միջակի հարցը, իսկ Պիտրիմ Սորոկինի դեմ ուղղված՝ Լենինի հոգվածը, վորը միջակի հետ համաձայնության դալու լուրջունքն է հռչակել, մամուլում՝ յերևան է յեկել 1918 թ. նոյեմբերին, կուսակցության VIII համագումարից՝ չորս ամիս առաջ:

Մի՞թե սրբոք չէ, վոր կուսակցության VIII համագումարն ամբողջապես ու լիովին հաստատեց Լենինի այն լուսնագրը, վոր հռչակված է Պիտրիմ Սորոկինի դեմ ուղղված նրա հոգվածում, վորպես մի լուրջունք, վորով կուսակցությունը պարտավոր է դեկավարվել գլուղում կատարած իր աշխատանքում՝ սոցիալիստական շինարարության ներկա ամբողջ ժամանակաշրջանում:

Վո՞րն է Լենինի լուրջունքի աղը:

Լենինի լուրջունքի աղն այն է, վոր նա զարմանալի դեպքերի կերպով ըմբռնում է գլուղում կատարելիք կուսակցական աշխատանքի յեռամիասնական խնդիրը, վորն արտահայտված է մի սեղմ Փորձուլայով. ա) հեմվի՛ր չքավորության վրա, բ) համաձայնություն կայացրո՛ւ միջակի հետ, գ) վոչ մի բոպե մի՛ դադարեցնի պայքարը կուլակի դեմ: Ապա մի փորձեցե՛ք վերցնել այս Փորձուլայից նրա մասերից մեկը վորպես բազա տվյալ մոմենտում գլուղում կատարելիք աշխատանքի համար, մոռանալով նրա մեացած մասերը, — և դուք անպատճառ փակուղի կընկնեք: Արդյոք կարելի՞ չէ սոցիալիստական շինարարության ներկա փուլի պայմաններում իսկական ու ամուր համաձայնություն կայացնել միջակի հետ՝ առանց չքավորության վրա հենվելու և

առանց կուլակի դեմ պայքար մղելու: Ձի կարելի: Կարելի՞ չէ արդյոք այժմյան զարգացման պայմաններում հաջող պայքար մղել կուլակի դեմ՝ առանց չքավորության վրա հենվելու և առանց միջակի հետ համաձայնություն ունենալու: Ձի կարելի: Ի՞նչպես մի ընդհանրացնող լուրջունքով ամենից ավելի հաջող ձևով արտահայտել գլուղում կատարելիք կուսակցական աշխատանքի այս յեռամիասնական խնդիրը: Յես կարծում եմ, վոր Լենինի լուրջունքն այս խնդրի ամենից հաջող արտահայտությունն է: Հարկավոր է ընդունել, վոր Լենինից ավելի հաջող չես ասի...

Ինչո՞ւ չէ անհրաժեշտ Լենինի լուրջունքի նպատակահարմարությունն ընդգծել հենց այժմ, գլուղում կատարվող աշխատանքի հենց տվյալ պայմաններում:

Այն պատճառով, վոր հենց այժմ է նկատվում առանձին ընկերների հակումը՝ մաս-մաս անել գլուղում կատարելիք կուսակցական աշխատանքի յեռամիասնական խնդիրը և այդ մասերն իրարից անջատել: Սա ամբողջապես հաստատվել է այս տարվա հունվար-փետրվարի մեր հացամթերման կամպանիայի պրակտիկայով: Վոր միջակի հետ հարկավոր է համաձայնություն հաստատել — այս գիտեն բոլոր բուլշևիկները: Բայց թե ինչպես հաստատել այդ համաձայնությունը — այս ամեն վոք չի հասկանում: Վոմանք մտածում են միջակի հետ համաձայնություն հաստատել՝ կուլակության դեմ պայքար մղելուց հրաժարվելու միջոցով կամ այդ պայքարը թուլացնելու միջոցով. իբր թե՛ կուլակության դեմ մղվող պայքարը կարող է խրտնեցնել միջակիների մի մասին, նրա ունևոր մասին: Մյուսները մտածում են միջակի հետ համաձայնություն կայացնել չքավորության կազմակերպման աշխատանքից հրաժարվելու միջոցով կամ այդ աշխատանքը թուլացնելու միջոցով. իբր թե՛ չքավորության կազմակերպումը տանում է դեպի չքավորության առանձնացում, իսկ առանձնացումը կարող է մեղանից խրտնեցնել միջակիներին: Ճիշտ գծից կատարվող այս շեղումների հետևանքով ստացվում է այն մարքսիստական դրույթի մոռացումը, վոր միջակը տատանվող դասակարգ է, վոր միջակի հետ հաստատվող համաձայնությունը

կարելի յե ամուր դարձնել, յեթե կուլակութեան դեմ վրձնական պայքար մղվի և աշխատանքը չքաղութության մեջ ուժեղացվի, վոր առանց այս պայմանների միջակը կարող ե տատանվել-թեզվել դեպի կուլակութունը, վորպես դեպի մի ուժ: Վերհիշեցեք Լենինի խոսքերը, վոր նա ասել և կուսակցութեան VIII համագումարում.

«Անհրաժեշտ և վորոշել վերաբերմունքը դեպի այն դասակարգը, վորը վարդ կայուն դրութիւն չունի: Պրոլետարիատը մասսայորեն սոցիալիզմի կողմն և, բուրժուազիան մասսայորեն սոցիալիզմին դեմ և: այս յերկու դասակարգերի միջև հարաբերութիւնը վորոշելը հնչում և: իսկ յերբ մենք անցնում ենք այնպիսի մի խափ, ինչպիսին միջակ գյուղացիութիւնն և, ապա բանից դուրս և դալիս, վոր սա մի այնպիսի դասակարգ և, վորը տատանվում և: Նա մասամբ սեփականատեր և, մասամբ՝ աշխատավոր: Նա չի շահագործում աշխատավորների ալլ ներկայացուցիչների: Հարկ և յեղել, վոր նա տանտնայակներ շարունակ մեծագույն աշխատանքով պաշտպանի իր դրութիւնը, նա իր վրա զդացել և կալվածատերերի ու կապիտալիստների շահագործումը, նա կրել և ամեն ինչ, և միևնույն ժամանակ նա սեփականատեր և: Այս պատճառով՝ մեր վերաբերմունքը դեպի այս տատանվող դասակարգը հսկայական դժվարութիւններ և ներկայացնում» («Ռկի VIII համագումար», սղագիր հաշվաւութիւն, էջ 346):

Բայց լինում են ճիշտ գծից ուրիշ շեղումներ և, վորոնք պակաս վտանգավոր չեն, քան նախորդները: Պատահում և, վոր կուլակութեան դեմ պայքար մղում են, բայց այնպես անշնորհք ու անհետեւ կերպով են մղում, վոր հարվածներն իջնում են միջակի ու չքաղորի վրա: Հետեւիանք այն և լինում, վոր կուլակը վողջ-առողջ և մնում, միջակի հետ դաշինք հաստատելու գործը ճեղքվածք և ստանում, իսկ չքաղութեան մի մասը ժամանակավորապես ընկնում և կուլակի ճանկը, վորն ականահատման (БОДНО-НУЮ) պայքար և մղում խորհրդային քաղաքականութեան դեմ: Այնպիսի դեպքեր ել են լինում, յերբ կուլակութեան դեմ մղվող պայքարը փորձում են վերածել կուլակաթափման, իսկ հացամթերման աշխատանքը—պարենամանատրման՝ մոռանալով, վոր կուլակաթափումը մեր պայմաններում հի-

մարութիւն և, իսկ պարենամանատրումը նշանակում և վո՛չ թե դաշինք միջակի հետ, այլ պայքար նրա դեմ:

Ինչի՞ց են առաջ դալիս կուսակցական գծից կատարվող այս շեղումները:

Այն բանը չհասկանալուց, վոր գյուղում կատարվող կուսակցական աշխատանքի յեռյակ խնդիրը միասնական ու ամբաժան խնդիր և: Այն բանը չհասկանալուց, վոր կուլակութեան դեմ պայքարելու խնդիրը չի կարելի անջատել միջակի հետ համաձայնութիւն կայացնելու խնդրից, իսկ այս յերկու խնդիրները—չքաղութիւնը գյուղում կուսակցութեան հենարանի վերածելու խնդրից¹:

1 Սրանից հետևում և, վոր ճիշտ գծից կատարվող շեղումները յերկու տեսակի վտանգ են ստեղծում բանվորների ու գյուղացիների դաշինքի գործի համար. վտանգ նրանց կողմից, ովքեր մտածում են, ա-սենք, հացամթերման ժամանակավոր արտակարգ ձեռնարկումները կուսակցութեան մշտական կամ տեական կուրսի վերածել, և վտանգ նրանց կողմից, ովքեր մտածում են արտակարգ ձեռնարկումների վերացումն ոգտադրելու կուլակին տանձաւոյժ անելու համար, առևտրի լիակատար ազատութիւն հայտարարելու համար՝ առանց պետութեան որդանների կողմից առևտուրը կարգավորելու: Այս պատճառով՝ ճիշտ գիծն ապահովելու համար անհրաժեշտ և պայքար մղել յերկու ճակատի վրա:

Ողտվում ևս առիթից՝ նշելու, վոր մեր մամուլը ճիշտ չէ, վոր պահպանում և այս կանոնը, յերբեմն ցուցաբերելով վորոշ միակողմնութիւն: Պատահում և, որինակ, վոր մերկացնում են նրանց, ովքեր ցանկանում են հացամթերումների արտակարգ ձեռնարկումները, վորոնք ժամանակավոր բնույթ ունեն, վերածել մեր քաղաքականութեան մշտական կուրսի՝ սպառնալիք ստեղծելով զոգման համար: Այդ շատ լավ և: Բայց վատ և և ճիշտ չէ, յերբ սրա հետ միաժամանակ բավականաչափ ուղադրութիւն չեն նվիրում ու ինչպես հարկն և չեն մերկացնում նրանց, ովքեր սպառնում են զոգմանը մյուս կողմից, չեն մերկացնում նրանց, ովքեր անձնատուր են լինում մանր-բուրժուական տարրերին, պահանջում են գյուղի կապիտալիստական տարրերի դեմ մղվող պայքարը թուլացնելու առևտրի լիակատար ազատութիւն սահմանել՝ առանց պետութեան կարգավորող գերի, այսպիսով խաբլելով զոգումը մյուս ծայրից: Այս արդեն վատ և: Այս միակողմնութիւն և (ОДНОБОКОСТЬ):

Լինում և նաև այն, վոր մերկացնում են նրանց, ովքեր ժխտում են, ա-սենք, ալլալ ստադիայում գյուղատնտեսութեան բազմ հանդիսացող անհատական մանր ու միջակ գյուղացիական տնտեսութիւնների բարձրացման հնարավորութիւնն ու նպատակահարմարութիւնը: Այս շատ լավ և: Բայց վատ և և ճիշտ չէ, յերբ սրա հետ միաժամանակ չեն

1 Բնորոշումն իմն և: Ի. Ստ.:

Ի՞նչ պետք է անել, վորպեսզի այս խնդիրները միմյանցից չանջատվեն գյուղում կատարվող մեր ընթացիկ աշխատանքի ժամանակ:

Դրա համար հարկավոր է, առնվազն, տալ այնպիսի դեկլար լուրեր, վորն այդ բոլոր խնդիրները միավորներ մի ընդհանուր ֆորմուլայի մեջ, վորը (լուրերը), հետևաբար, թույլ չտար, վոր այդ խնդիրներն իրարից անջատվեն:

Այդպիսի ֆորմուլա, այդպիսի լուրերը արդյոք կա՞մեր կուսակցական զինանոցում:

Այո՛, կա: Այդպիսի ֆորմուլա յե հանդիսանում է ենի-նի լուրերը՝ «կարողանալ համաձայնության հասնել միջակ գյուղացու հետ՝ վոչ մի բուսե չհրաժարվելով կուլակի գեմ պայքարելուց ու ամբարկես հենվելով միայն չքավորության վրա»:

Ահա թե ինչու յես կարծում եմ, վոր այս լուրերն ա-մենից ավելի նպատակահարմար ու համապարփակ լուրերն են, վոր այն հարկավոր է առաջին պահը քաշել հենց այժմ, գյուղում կատարվող աշխատանքի հենց տվյալ պայմաններում:

Դուք էենինի լուրերն «ոպոդիցիոն» լուրերը եք համարում ու հարցնում եք ձեր նամակում. «Ի՞նչպես կարող եր պատահել, վոր... այդ ոպոդիցիոն լուրերը սուվել է 1928 թվականի մայիսի 1-ին «Правда»-յում... Ինչո՞վ կարելի յե բացատրել այդ լուրերի լույս տեսնելը Համկի կի-ի որգան «Правда»-յի եջերում, արդյոք այդ լուր տեսնիկակա՞ն վրիպակ է, թե այդ կոմպրոմիս է ոպոդիցիայի հետ՝ միջակի հարցում»: Ինչ ասել կուզի՝ ահավոր է ասված: Բայց ե այնպես՝ ավելի զգույշ «չըջագարձելում», ընկ. Ս., չի ենի

մերկացնում նրանց, ովքեր նսեմացնում են կոլտնեսությունների ու խորհտնեսությունների նշանակությունը ե չեն տեսնում այն բանը, վոր անհատական մանր ու միջակ գյուղացիական տնտեսության բարձրացման խնդիրը պետք է զործնականորեն լրացվի կոլտնեսություն-խորհտնեսության շինարարության բարձրացման խնդրով: Այս արդեն միակույթություն է:

ձիջա դիծն ոպահովելու համար հարկավոր է պայքար մղել յերկու նակատի վրա ու դեն դցել ամեն մի միակույթություն:

Թե հանկարծ հարկ լինի, վոր դուք, ձեր կայտառությամբ, դաք այն յեղրակացություն, վոր հարկավոր է արգելել մեր ծրագրի տպադրությունը, ծրագիր, վորն ամբողջությամբ հաստատում է էենինի լուրերը (փա՛ստ ե), հիմնականում մշակվել է էենինի կողմից (բնա՛վ յերբեք ոպոդիցիոներ չե) ե ընդունված է կուսակցության VIII համագումարի կողմից (կուսակցության, վորը նո՛ւյնպես ոպոդիցիոն չե): Ավելի շա՛տ հարգանք մեր ծրագրի հայտնի կետերին, վոր վերաբերում են գյուղում յեղած սոցիալական խմբավորումներին: Ավելի շա՛տ հարգանք մեր կուսակցության VIII համագումարի կողմից միջակ գյուղացիության մասին ընդունված վճիռներին... Ինչ վերաբերում է «կոմպրոմիս ոպոդիցիայի հետ միջակի հարցում» ձեր ֆրազին, ապա այն, այդ ֆրազը, յես կարծում եմ, արժանի չե, վոր այն հերքեն՝ դուք, թերես, տաքացած վիճակում եք ասել այն:

Ձեզ, կարծես, չի թեցնում է այն հանդամանքը, վոր էենինի լուրերի մեջ ե Համկի ծրագրի մեջ, վորն ընդունվել է VIII համագումարում, խոսվում է միջակի հետ համաձայնություն կայացնելու մասին, մինչդեռ VIII համագումարի բացման ժամանակ արտասանած իր ճառում էենինը խոսում է միջակի հետ հատատառն դաշինք կնքելու մասին: Դուք սրա մեջ, թերես, հակասության պես ինչ-վոր բան եք տեսնում: Դուք, հնարավոր է, մինչև իսկ հակամետ եք յենթադրելու, վոր միջակի հետ համաձայնությունը ինչ-վոր նահանջի պես մի բան է նրա հետ դաշինք կնքելու քաղաքականությունից: Այդ ճիշտ չե, ընկ. Ս.: Այդ մեծ մոլորություն է: Այդպես կարող են մտածել միայն այնպիսի մարդիկ, ովքեր կարողանում են կարդալ լուրերի տառերը, բայց չեն կարողանում լուրերի իմաստը թափանցել: Այդպես կարող են մտածել այնպիսի մարդիկ, վորոնք չգիտեն միջակի հետ դաշինք կնքելու, համաձայնություն կայացնելու վերաբերյալ լուրերի պատմությունը: Այդպես կարող են մտածել միայն այն մարդիկ, վորոնք ընդունակ են յենթադրելու, թե էենինը, վորը VIII համագումարում արտասանած իր ներածական ճառի մեջ հայտարարել է միջակի հետ «հաստա-

տուն դաշինքի» քաղաքականություն վարելու մասին, նու-
հանջ և կատարել ինքն իրենից՝ ասելով նույն այդ համա-
գումարում արտասանած իր մեկ ուրիշ ճառում և VIII հա-
մագումարում ընդունված՝ կուսակցության ծրագրի մեջ,
վոր մեկ այժմ միջակի հետ «համաձայնություն» կայացնե-
լու քաղաքականություն և հարկավոր:

Բանն ինչո՞ւմն և այստեղ: Բանը նրանումն է, վոր Լե-
նինն ու կուսակցությունը հանձին VIII համագումարի վոչ
մի տարրերու-թյուն չեն տեսնում «համաձայնություն» հաս-
կացողության և «դաշինք» հասկացողության միջև: Բանը
նրանումն է, վոր ամենուրեք, VIII համագումարում ար-
տասանած իր բոլոր ճառերում, Լենինը հավասարու-թյուն
նշան և դնում «դաշինք» հասկացողության և «համաձայնու-
թյուն» հասկացողության միջև: Նույն այդ բանը պետք է
տեսել VIII համագումարի «դեպի միջակ գյուղացին ունենալիք
վերաբերմունքի մասին» բանաձևի նկատմամբ, վորտեղ
«համաձայնություն» հասկացողության և «դաշինք» հասկա-
ցողության միջև հավասարու-թյան նշան է դրվում: Յեւ
քանի վոր Լենինն ու կուսակցությունը միջակի հետ համա-
ձայնություն պահպանելու քաղաքականությունը համարում
են վո՛չ թե պատահական ու փութանցիկ, այլ տևական քա-
ղաքականություն, նրանք ունեյին և ունեն բոլոր հիմունք-
ները՝ միջակի հետ համաձայնություն պահպանելու քաղա-
քականությունը նրա հետ հաստատուն դաշինք կնքելու քա-
ղաքականություն անվանելու և, ընդհակառակը, միջակի հետ
հաստատուն դաշինք պահպանելու քաղաքականությունը՝
նրա հետ համաձայնություն պահպանելու քաղաքականու-
թյուն: Բավական է ծանոթանալ կուսակցության VIII հա-
մագումարի սղագիր հաշվետվությանը և նույն համագու-
մարի՝ միջակի վերաբերյալ բանաձևին, վորպեսզի համոզ-
վենք սրանում:

Ահա մի քաղվածք VIII համագումարում Լենինի արտա-
սանած ճառից.

«Մենք երբեք խորհրդային աշխատողների անկործանելի շնորհիվ,
հարցի դժվարության շնորհիվ այն հարվածները, վորոնք նախաձեռնած
էին կուսակների համար, ինչում էլ միջակ գյուղացիության վրա:

Այսպեղ մենք չափազանց մեղանչել ենք: Սրա վերաբերյալ հաժա-
փորձը կողմի մեղ անելու ամեն բան, վորպեսզի դրանից խուսափենք
հետագայում: Ահա մի խնդիր, վոր կանգնած է մեր առջև վո՛չ թե
թերեքայեա, այլ զործնականապես: Դուք հիմնալի դեմքե՞ք, վոր այս
խնդիրը դժվար խնդիր է: Մենք չունենք այնպիսի բարիքներ, վոր կա-
րող լինեյինք առլ միջակ գյուղացուն, իսկ նա մատերիալիստ, պրակ-
տիկ և ու պահանջում է կոնկրետ նյութական բարիքներ, վոր մենք այժմ
չենք կարող առլ և առանց վորոնց յերկիրը պետք է յուր դեմ, դուցե,
եյի ամիսներ տևող այն ծանր պայքարի ընթացքում, վորն այժմ լիա-
կատար հաղթություն և խոստանում: Բայց մենք կարող ենք շատ բան
անել մեր վարչական պրակտիկայում—բարելավել մեր աշխատող, ուղ-
ղել բաղամթիվ շարահիմունքներ: Մենք կարող ենք մեր կուսակցության
դեմք, վորը բավարար չափով չի դնացել դեպի բլսկ, դեպի քաշիմե,
դեպի համաձայնություն միջակ գյուղացիության հետ, մենք կարող
ենք և պետք է ուղղենք ու շտկենք այդ դեմք» («Ռեկ VIII համագու-
մար», սղագիր հաշվետվություն, էջ 24—25):

Դուք տեսնում եք, վոր Լենինը տարբերություն չի
դնում «համաձայնության» ու «դաշինքի» միջև:

Ահա և քաղվածքներ VIII համագումարի՝ «Դեպի միջակ
գյուղացիությունն ունենալիք վերաբերմունքի մասին» բա-
նաձևից.

«Միջակ գյուղացիներին շփոթել կուսակցության հետ, այս կամ այն
չափով նրանց վրա տարածել կուսակցության դեմ ուղղված միջոցառում-
ները, նշանակում է ամենակոպիտ, կերպով խախտել վո՛չ միայն խոր-
հրդային իշխանության բոլոր դեկրետներն ու նրա ամբողջ քաղաքակա-
նությունը, այլև կոմունիզմի բոլոր հիմնական սկզբունքները, վորոնք
բուրժուազիային տապալելու համար պրոլետարիատի մղած վճռական
պայքարի ժամանակաշրջանում պրոլետարիատի կողմից միջակ գյուղա-
ցիության հետ կնքելիք համաձայնությունը մատնանշում են վորպես
ամեն մի շահագործման վերացման անհիմնադպին կերպով անցնելու
պայմաններից մեկը:

Միջակ գյուղացիությունը, վոր համեմատաբար ամուր տնտեսական
արժատներ ունի, շնորհիվ այն բանի, վոր գյուղատնտեսական տեխնի-
կան հետ է մնում արդյունաբերականից մինչև անդամ առաջավոր կապի-
տալիստական յերկրներում, էլ չենք խոսում Ռուսաստանի մասին—
պրոլետարական հեղափոխության սկսվելուց հետո էլ բավական յերկար
ժամանակ կըլծանա: Ուստի խորհրդային աշխատողների, ինչպես նաև
հավասարապես կուսակցության դործիչների տակտիկական դուռում պետք
է կառուցվի միջակ գյուղացիության հետ տևական ժամանակաշրջանով
գործակցություն ունենալու հաշվով...

... Պորֆորային իշխանության միանգամայն հիշտ քաղաքականությունը գյուղում ապահովում է, այսպիսով, հաղթական պրոլետարիատի դաշինքն ու համաձայնությունը միջակ գյուղացիության հետ...

... Բանվոր-գյուղացիական կառավարության ու կոմունիստական կուսակցության քաղաքականությունն այսուհետև էլ պետք է տարվի պրոլետարիատի ու ամենաչքավոր գյուղացիության կողմից միջակ գյուղացիության հետ համաձայնություն ունենալու այս վնգով¹» (Ռեկ VIII համաժողովար, սղադեր հաշվետվություն, էջ 417—420):

Ինչպես տեսնում եք, բանաձևը նույնպես տարբերություն չի դնում «Համաձայնություն» ու «դաշինքի» միջև:

Ավելորդ չի լինի նկատել, վոր VIII համաժողովարի այս բանաձևում չկա և վոր մի խոսք միջակի հետ «Հաստատուն դաշինք» ունենալու մասին: Սակայն արդյոք այդ նշանակում է, վոր բանաձևը դրանով էլ հենց նախանշում է միջակի հետ «Հաստատուն դաշինքի» քաղաքականությունից: Վո՞չ, չի նշանակում: Սա լուրջ այն է նշանակում, վոր բանաձևը հավասարության նշան է դնում «Համաձայնություն», «գործակցություն» հասկացողության ու «Հաստատուն դաշինք» հասկացողության միջև: Յեվ այդ հասկանալի չե. չի կարող միջակի հետ «դաշինք» լինել առանց նրա հետ «Համաձայնություն» լինելու, իսկ դաշինքը միջակի հետ չի կարող «Հաստատուն» լինել, յեթե չկա «տեական» համաձայնություն ու գործակցություն նրա հետ:

Մրանք են փաստերը:

Յերկուսից մեկը. կա՛մ Լենինն ու կուսակցության VIII համաժողովարը նախանշել են միջակի հետ «Հաստատուն դաշինք» ունենալու վերաբերյալ լենինյան հայտարարությունից, կա՛մ հարկավոր է դեն դրել այս անլուրջ յենթադրությունը և ընդունել, վոր Լենինն ու կուսակցության VIII համաժողովարը վնջ մի տարբերություն չեն դնում «Համաձայնություն» հասկացողության և «Հաստատուն դաշինք» հասկացողության միջև:

Այսպես ուրեմն, ով չի ցանկանում դատարկ տառակիություն զոհ լինել, ով ցանկանում է թափանցել լենինյան այն լոգունդի իմաստը, վորը խոսում է չքավորության վրա հենվելու մասին, միջակի հետ համաձայնություն ունենալու

և կուլակություն դեմ պայքարելու մասին, — նա չի կարող հասկանալ, վոր միջակի հետ համաձայնություն ունենալու քաղաքականությունը նրա հետ հաստատուն դաշինք ունենալու քաղաքականություն է:

Ձեր սխալն այն է, վոր դուք չեք հասկացել ոպողիցիայի ժուլիկական արարքը ու յենթարկվել եք նրա պրովոկացիային՝ ձեզ դրելով այն թակարդը, վոր հակառակորդը դրել էր ձեզ համար: Ոպողիցիոն ժուլիկներն աղաղակում ու աղմկում են՝ հավատացնելով, վոր իրենք կողմնակից են միջակի հետ համաձայնություն ունենալու վերաբերյալ Լենինի լոգունդին, ընդվորում նրանք պրովոկատորական ակնարկ են անում այն մասին, թե «Համաձայնությունը» միջակի հետ — մի բան է, իսկ «Հաստատուն դաշինքը» նրա հետ — մի ինչ-վոր ուրիշ բան: Սրանով նրանք ցանկանում են յերկու նապաստակ սպանել. նախ՝ թաղցնել իրենց իսկական դիրքը միջակ գյուղացիության վերաբերմամբ, մի դիրք, վորը վո՞չ թե համաձայնություն է միջակի հետ, այլ «զրմատություն է միջակի հետ» (տե՛ս ոպողիցիոներ Մմիրնովի հայտնի ճառը, վորից յես մեջբերումներ եմ արել Մոսկվայի նահանգական XVI կուսկոնֆերենցիայում), յերկրորդ՝ «Համաձայնություն» ու «դաշինք» կարծեցյալ տարբերություն վորապ բոլշևիկների մեջ յեղած պարզամիտներին ու վերջնականապես չփոթեցնել նրանց՝ դեն հրելով նրանց Լենինից:

Իսկ ի՞նչ են անում մեր ընկերներից վոմանք սրան իբրև պատասխան: Փոխանակ ոպողիցիոն խարդախիչների դիմակը պոկելու, փոխանակ մերկացնելու նրանց այն բանում, վոր նրանք կուսակցությանը խարում են իրենց իսկական դիրքի վերաբերմամբ, — սրա փոխարեն նրանք կարթվում են, իրենց վոտքով թակարդ են ընկնում և թույլ են տալիս, վոր իրենց դեն հրեն Լենինից: Ոպողիցիան աղմուկ է հանում Լենինի լոգունդի առթիվ, ոպողիցիոներները լենինյան լոգունդի կողմնակիցներ են ձևացնում իրենց, — ուրեմն յես պետք է սահմանափակում այդ լոգունդից, վորպեսզի ինձ ոպողիցիայի հետ չչփոթեն, այլապես ինձ կարող են մեղադրել «ոպողիցիայի հետ կոմպրոմիսի մեջ մտ-

¹ Ընդգծումներն ամենուրեք իմն են: Ի. Ստ.:

103

նելու» համար, — ա՛յտ ե այդ ընկերների տրամաբանությունը:

Յե՛ւ սա ուղղիցիայի ժուլիկական պրիոմների միակ ուրինակը է: Վերցրե՛ք, որինակ, ինքնաքննադատության լուղունդը: Բուլչեիկները չեն կարող չիմանալ, վոր ինքնաքննադատության լուղունդը մեր կուսակցական գործողության հիմքն է, պրոլետարական դեկտատուրայի ամրապնդման միջոցը, կադրերի դաստիարակման բուլչեիկյան մեթոդի հողին: Ուղղիցիան աղմուկ է բարձրացնում, համատացնելով, թե ինքնաքննադատության լուղունդն ինքը, ուղղիցիան է հնարել, վոր կուսակցությունը խել է նրանից այդ լուղունդը և, այդպիսով, անձնատուր է յեղել ուղղիցիայի հանդեպ: Այսպես վարվելով՝ ուղղիցիան ցանկանում է ձեռք բերել զոնե յերկու բան. նախ՝ թաղցնել բանվոր դասակարգից ու խարել նրան այն բանում, վոր կուսակցականությունը կործանելու նպատակ ունեցող ուղղիցիան ինքնաքննադատության և կուսակցականությունը ամրացնելու նպատակ ունեցող բուլչեիկյան ինքնաքննադատության միջև անդունդ կա. յերկրորդ՝ կարթել պարզամիտներից վոմանց ու հարկադրել նրանց, վոր սահմանաժրվեն ինքնաքննադատության վերաբերյալ կուսակցական լուղունդից:

Իսկ ի՞նչ վերաբերմունք են ցույց տալիս այս բանին մեր միջանի ընկերները: Ուղղիցիային պատկանող խարդախների դիմակը պատռելու և բուլչեիկյան ինքնաքննադատության լուղունդը պաշտպանելու փոխարեն, — նրանք իրենց փառքով թակարդ են ընկնում, հետ են հրվում ինքնաքննադատության լուղունդից, ուղղիցիայի դուդուկով են պարում և... անձնատրվում են նրա հանդեպ, սխալաբար յենթադրելով, թե սահմանաժրվում են ուղղիցիայից:

Այսպիսի որինակների մի ամբողջ կույտ կարելի յեր բերել:

Բայց մենք մեր աշխատանքի մեջ վոչ մեկի դուդուկով չենք կարող պար դալ: Առավել ևս մեր աշխատանքում մենք չենք կարող դեկավարվել նրանով, ինչ ուղղիցիոներներն են ասում մեր մասին: Մենք պետք է զնանք մեր ճանապարհով՝

դեն չպրտելով թե՛ ուղղիցիայի ժուլիկական արարքները, թե՛ ուղղիցիոներների պրոփոկացիային յենթարկվող մեք բուլչեիկներից վոմանց սխալները: Հիշեցե՛ք Մարքսի խոսքերը. «Գնա՛ք ճանապարհով, իսկ մարդիկ ինչ ուզում են, թող ասեն»:

12 հուլիսի 1928 թ.
„Правда“ № 152,
3 հուլիսի 1928 թ.:

Հայերեն թարգմանությունը լամբազրեց Բ. Մաքսիմովսկին
Տեխն. լամբ. Ս. Խաչատրյան
Սրբազրիչ Հ. Մանվելյան
Կոնտրոլ սրբազրիչ Լ. Արովյան

Դրավիտի լիազոր № 1902, հրատ. № 612,
Պատվեր № 162, տիրաժ 5.000
Հանձնվել է արտադրության 21/XI 1938 թ.
Ստորագրվել է տպագրելու 29 XI 1938 թ.
Դիմել 20կ, կազմել 30 կ.

Պետհրատ—Բաղաքական գրականության
հրատարակչության տպարան, Յերևան, 1938

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0174928

598 ✓

ԳԻՆԸ 50 Կ.

И. СТАЛИН

ЛЕНИН И ВОПРОС О СОЮЗЕ
С СЕРЕДНЯКОМ

Армгиз—Издательство полит, литературы
Ереван, 1938